

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL

Suscripció trimestral, 1 pta. - Número solt, 20 cts.

ANY II. NUM. XXVII - NOVEMBRE 15-1916

SUMARI

La Ciutat i l'Esperit, per J. MORATÓ I GRAU.—Esperit i Acció, de H. Mann, per MANUEL REVENTÓS, trad.—Meditacions sobre l'Arquitectura, per JOAQUIM FOLCH I TORRES.—Moralitats i Pretextos, per J. M. LÓPEZ-PICÓ.—Poesia Catalana: La Seu de Girona, Mitja nit a muntanya, Ohé...! Quina nit, Girona, Epígrama, per LLUIS G. PLA, Pvre.—Poesia Anglesa, Cançó, de William Wordsworth, per JOAQUIM FOLGUERA, trad.—Lletres: La «Biblioteca Menéndez Pelayo», per L. NICOLAU D'OLWER; La Consagració dels Bisbes, de F. Clascar, per MARC FERRER; Eucologi de Difunts, versió i comentaris de Frederic Clascar, Pvre. per ANTONI GRIERA, Pvre. Poemes i Llegendes, de Ramón Ribera Llovet, per JOAN ARUS.—Arts Plàstiques, per FRANCESC VAIREDA. Notes per una revisió crítica per MARTÍ CASANOVAS.—Dietari Espiritual.

**ADMINISTRACIÓ: CORTS CATALANES, 63, BAIXOS
BARCELONA**

Goethe, de Frederic Nietzsche, per J. FARRÁN I MAYORAL, trad.—De l'«Egmont», de Goethe, per JOSEP LLEONART, trad.—Meditacions sobre la Arquitectura: La Bellesa, per JOAQUIM FOLCH I TORRES.—Lírica Catalana: Cançó, Trilleig, per GUILLEM COLOM.—Dues generacions, per JOAN PUIG I FERRETER.—Lletres: Etapes estètiques, de Raimond Casellas, per MARTÍ CASANOVAS.—Moralitats i pretextos, per J. M. LÓPEZ PICÓ.—Arts Plàstiques: De l'inútil justificació, per MARTÍ ESTEVE; El recurs de l'incorreccionisme, per ESTEVE MONEGAL; Crònica, per M. C.—Dietari Espiritual.

LLIBRES RECENTS

<p><u>JOSEP M. LÓPEZ - PICÓ</u></p> <p>CANTS I AL·LEGORIES</p> <p>OP. VIII</p> <p>Preu: Dues pessetes</p>	<p><u>JOSEP M. LÓPEZ - PICÓ</u></p> <p>L' infantament meravellós de Schahrazada</p> <p>Interpretacions dels poemes de "Les mil nits i una nit"</p> <p>Publicacions de "La Revista"</p> <p>Preu: Una pesseta</p>
<p>PAU GRIERA</p> <p>EL JURAMENT</p> <p>Novel·la</p> <p>Preu: Dues pessetes</p>	<p><u>RAMÓN RIBERA LLOVET</u></p> <p>POEMES I LLEGENDES</p> <p>Portada d'Oliva</p> <p>Preu: Dues pessetes</p>
<p><u>JOSEP M. DE SAGARRA</u></p> <p>EL MAL CAÇADOR</p> <p>POEMA</p> <p>Il·lustracions de Joan Mirambell</p> <p>Preu: Set pessetes</p>	<p><u>JOAQUÍN MONTANER</u></p> <p>POEMAS INMEDIATOS</p> <p>Portada d'APA</p> <p>Preu: Tres pessetes</p>
<p><u>JOÁN ARÚS</u></p> <p>NOVES CANÇONS</p> <p>Portada de Josep Obiols</p> <p>Preu: Dues pessetes</p>	<p><u>CARLES SOLDEVILA</u></p> <p>PLASENTERIES</p> <p>Societat Catalana d'Edicions</p> <p>Preu: Dues pessetes i mitja</p>

Anunci de llibres nous. Una inserció: 2 pessetes. Tres insercions: 5.

LA REVISTA

ANY II. N.º XXVII	QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL ADMINISTRACIÓ: CORTS CATALANES, 613 - BAIXOS Suscripció trimestral, 1 pta. — Número solt, 20 cénts.	NOBRE. 15 1916
----------------------	--	-------------------

LA CIUTAT I L'ESPERIT

L'amor a la ciutat és un dels signes més evidents de patriotisme. No hi ha veritable nacionalitat sense una noble urbs que la sintetitzi, que en reculli els batecs, que en rebi la vida en les seves múltiples manifestacions per tornar-la renovada als més recòndits indrets del còs nacional. Perquè aquesta és la funció de les capitalitats per naturalesa. I tot sovint s'ha vist en l'història com elles han creat la nació; perquè crear-la és, a fi de comptes, aglutinar-ne els elements dispersos, acoblant en un tot compacte gents que, idèntiques per l'origen, per la llengua, per la conformació material i espiritual, eren tallades en grups informes per les rivalitats fraticides i les rancunies il·lògiques del viure primitiu arràn de terra.

Una ciutat no vol dir, en el cas present, un nucli d'edificacions que es comparteixen en carrers i places. Hi han ciutats—grans ciutats i tot; grans en l'extensió i en l'opulència externa—que no són en el nostre sentir veritables ciutats. La ciutat és un conjunt de vies i d'espais enquadrats per rengles de palaus i cases, però és, sobre tot, l'Esperit; la ciutat és, en definitiva, un nucli d'homes que en sentin la dignitat augusta i capeixin la transcendència que té la vida d'ella en els futurs destins de la patria tota. Una ciutat sense aquest contingut espiri-

tual, serà sempre un clos urbà de segon ordre, per esplèndida que sigui la seva vida material, per amples i opulents que siguin els seus carrers i places, per activitat que s'hi desenrotlli; i serà, verament, un perill per la resta de la nació, que sacrificarà despietadament per l'interés propi, únic nord i guia única de la seva existència agitada. I es sacrificarà també ella mateixa, no deixant la més lleugera clivella per on es pugui manifestar la seva ànima, adormida en sòn mortal. Ben diferent succeirà en la ciutat digna de semblant nom, concentradora i engendradora a la vegada de vida potent, que va a ella i se'n desborda.

Una nació vol una capital i una capital vol una nació. I sempre la prosperitat i la dignitat de l'una i de l'altra van de parella; i mai no ha estat forta i digna la una si ha mancat a l'altra dignitat i fortitut.

Cal, doncs, que estimem la ciutat, que embellem la ciutat, que fem la ciutat digna i forta per fer-nos nosaltres forts i dignes. I no s'hi val a creure que és dignitat únicament un exterior polític; i no s'hi val a creure que fortitut signifiqui únicament riquesa material. La dignitat i la fortitut han de brollar de l'Esperit, sense el qual no hi ha obra verament fecunda i durable. És l'Esperit, ha estat sempre l'Esperit, serà sem-

pre l'Esperit, el triomfador de totes les grans lluites. Sols l'instint suicida i l'imbecilitat manifesta poden prescindir del concurs de l'Esperit en les grans bregues col·lectives. I l'actual gloriosa renaixença de Catalunya n'és un exemple innegable, malgrat el procedir de certs homes que menyspreuen l'Esperit quan momentaniament creuen innecessari el seu concurs, sense pensar que ha estat ell qui els ha ajudat a prosperar i a ell deuen el respecte que imposen a les altures d'on, amb apariències de favor humiliant, devalla a gotes la justícia.

Afortunadament, l'Esperit, més fort que tots aquells que el malconeixen, té consciència de la seva missió. L'Esperit sab que es deu a la ciutat i a la patria tota, i és fet a prova de menyspreus i sab menysprear a la vegada; l'Esperit és vigilant i és sempre allà on li pertoca d'ésser; l'Esperit salvarà la riquesa de Catalunya, i triomfarà de totes les imbecilitats i de tots els instints suïcides; l'Esperit acabarà, contra les malesvolences dels uns i la limitació dels altres, la magna obra de donar una ciutat a la nació i una nació a la ciutat.

J. MORATÓ I GRAU.

ESPERIT I ACCIÓ (*)

I

De tots els homes que mai hagin escrit, el que major i més sensible èxit assolí és Rousseau. ¿Qui és, doncs, Rousseau? Un Fígaro trist que altra cosa no estima sinó la seva passió i ésser considerat en profunda serietat. Un tasta-encontrades, que cerca son poble i somnia son Estat. Un malalt enyorador de la bona, sana naturalesa. Un misantrop que creu en una humanitat remota, expressiva, espiritual i plena de bondat. Un enemic dels privilegiats, que cobdicia a les marqueses, que té en odi la pròpia mesquinesa i la pròpia culpa, incapaç de fugir del llot, que purifica amb noves llàgrimes i imaginaris l'esperit; que educa en una novel·la els fills que abandonava, i es fa, en una altra, amorós de son bell amor; aquell qui fou tan just i veritable en sa novel·la de l'Estat, que d'aquell moment ençà, tot un poble se volgué fer just i veritable, i que més enllà de sa vida mísera és un campió tan esclarit que tot un poble, el més espiritual i més actiu que mai hagi vist el món, lluita encara la seva lluita.

Les novel·les idealistes trobaren tota una nació de lectors, qual nació elles representaven. Aquell poble no va fer la Revolució mentre només famejava; la va fer en apendre que hi

havia una veritat i una justícia, ofeses en sa fam. També els pobles veïns ho aprengueren i malgrat que llur fam no era menor no obraren pas. «Rares són les revolucions», deia Napoleó «car la vida humana és curta. Cadascú pensa que en el seu cas no val la pena de derrocar l'ordre social.» Els francesos de 1790 pensaven que sí que la valia la pena. Llur ardenta ingenuïtat, llur creença en l'esperit, els feia capaços de portar violentament a la terra el somni d'un poeta. I no hagués donat altre resultat que el moment que caigueren els límits de les províncies i abandonaven llurs privilegis els nobles, juraven fraternitat en l'amplaria dels camps els milers de ciutadans de les federacions, en que els pagesos deien que la revolució no era solament de França sinó de tot el món, i eren cercats emissaris de tots els pobles de la terra per a oferir honor i fraternitat a la nació francesa; aquell sol moment que tanta sang ha pagada, llença encara més enllà dels segles la resplendor misteriosa que té encara a algú desesperat. Només una cosa resta en valor per a l'humanitat d'ençà de llavors: esforçarse vers aquell moment ja passat i ja fugit, tenir-lo un altre cop. L'història no té cap altre sentit sinó donar llargada a aquella gran hora, i, donar, a l'esperit que halenava en els homes d'aquell any, el món, tot el món per cas. El que s'hi oposa, tota poixança morosa, tot triomf de la violència injusta, és una pausa, un incident davant l'eternitat de l'esperit, que s'encengué llavors. Però era ademés necessari un poble, que's donés, per fer-lo carn. I que li fos fidel a l'esperit. Un poble que després de cent anys d'errors i fallides, no temi despotis-

(*) H. Mann continúa la tradició alemanya de l'intel·ligent revoltat, perquè sent i té un altre i més profund patriotisme del qual és bon exemple aquest assaig, publicat l'any 1911 i suara reimprès per la revista muniquesa «Das Zoel». El traductor, donada la facilitat de crear neologismes de l'alemany i l'adjectivació barroca, s'ha permès alguna llibertat suprimint o aclarint conceptes i fent sempre plàstic ço que en l'original és abstracte. La traducció és dedicada al Doctor Don M. de Unamuno.

me ni derrota, que's mantingui contra la guerra fraterna i els crudels atacs per l'espatlla, per a avençar, després de cada esgarriament i endormiscament, un altra etapa en el camí que marca l'esperit.

Un poble devia ésser creat per a lluitar per l'esperit, per a convertir-se en la mateixa «Ratio Militans». La necessitat de les coses? La evolució? Ambdues no us donaràn sobre la terra més que mínima mesura i possibilitat de viure. No justícia, anar vivint. No humana dignitat, anar vivint. Construir sobre l'evolució vol dir ésser domèstic de la Natura, i ningú l'ha vist mai pròdiga. L'esperit, sí! L'esperit, revolta de l'home contra la naturalesa, sa parcimonia y duresa; l'esperit que us dona el cel en un moment, malgasta generacions senceres per a una espurna de foc de l'ideal. Un poble calia que ens la portés, i tots els altres podien viure amb son aport.

Fàcil els fou a tots els literats de França, de Rousseau fins a Zola, d'alçar-se contra el poder existent: ells tenien un poble. Un poble amb instints literaris, que desespera la poixança, i amb ardor tal que ella devé impossible tantost la raó la contradiu. Tot el que s'hagué de reunir perquè s'alcessin els guerrers de l'esperit! Homes del Nord penetrats de sang i més encara de la cultura del Sud! La síntesi d'Europa. Forta la niçaga com en el Sud, però tot l'art d'ella a servei de l'esperit. L'esperit no és aquí la fantasma eteria—que tots coneixen, sota la qual se mou, pesadota, la vida, cap a la seva fi.—L'esperit és la vida mateixa, la informa a risc d'escurçar-la. Perquè cosa possible és que la justícia perjudiqui la vida i que la veritat porti a l'abim.

¿No es podria sortir del pas sots una dominació preexistent, i enfront dels privilegis d'uns quants amb una sotsmissió formal a una fe de llarg temps rebutjada? Se podria fruir i obtenir el que deixen els poderosos, se podria—contents amb l'interna sabiduria i la cultivada vida interior—esperar que el temps devingués madur tot sol. Però heu's-aquí un poble que odia la mentida sostenidora. Que rebutja viure al caire d'una vida sobre la qual no fos possible pensar sense càstig. La cura de la personalitat li sembla vana, si no és per combatre's ell mateix, i venent-se primer, poder-se fer feliç. Benvolença guerrera, floreix ací, i boja generositat! No's demanen els francesos on els mena el somni racional d'un poeta, d'un malalt. Obraren segons ell, perquè aclaria el món tot-d'una; mercès a ell ho han tingut tot: culpa, victòria, penitència,—i són pobres animals humans iguals que els altres—perquè tingueren l'esma d'entusiasmar-se, més a la vora de l'esperit: i han guanyada per la nació una major dignitat humana y força moral. Succeeixi que tot just finada una lluita per la llibertat, se senti el pes de noves cadenes; esdevingui que la llibertat i la justícia fugin al trepig de qui les encalça per a trobar sa rea-

lització primera en l'últim respir de l'humanitat... però al menys ací, no preedifiquen les ferries parets de l'autoritat, la casa del futur. Cap poderós se sosté ací contra l'esperit constantment, de la corrent de l'esperit són portats enlaire i arrosegats enllà... «Els soldats francesos» deia Napoleón, «podem usar de llur raó. Bixis són blans com cera, en mans de qui a la llur raó acut, i són sense por davant la resta del món.» Els conductors de l'esperit francès, de Rousseau fins a Zola, tingueren fàcil la tasca, perquè tenien soldats.

II

Els conductors de l'esperit alemany tingueren la tasca difícil. Els pertocà l'obrar amb un poble que volia viure, i res més. Ningú ha vist que aquí on tant s'havia pensat, la força de la nació s'hagués mai esmerçada en fer obra dels coneixements. Ni l'abolició d'un poder injust, ni l'alliberació de les exigències d'una fe esdevinguda ridícula, havia mai mogut les mans. Se pensa més profundament que en lloc, se pensa fins al límit de la raó pura, se pensa fins al no-res... i en el país imperen la gràcia de Déu i els punys. ¿Perquè un canvi? El que els altres creen, ho tenim temps ha superat en teoria. Vivim poc a poc i pesadament i no estem proudats plàsticament, per a informar d'una manera plena la vida amb l'esperit. Facin son jòc, vora i damunt les coses, les idees. Si s'hi barreessin farien desordre i produirien alguna cosa que no pot ésser prevista. Les gents s'arrapen a la mentida i a la injustícia com si temessin darrera la veritat un abim. La desconfiança contra l'esperit, és desconfiança contra l'home, és manca de confiança en si mateix. Si cadascú se fa amparar i se sab servidor ell mateix, com pot creure en una democràcia, en un poble de senyors! Els senyors, de mena i ben servada, potser algú cop no massa mirats que són, destrocen els nervis de la nació altament civilitzada; però amb ells se pot viure certament i més segurs que amb aquells que mena només l'esperit. D'altra banda també els senyors se limiten i rara volta cauen en l'extrema tensió del poder que engendra les explosions. L'extrem tirànic és tan improbable com la pura igualtat. Doncs cap crudeltat, però tampoc gens d'amor. En lloc, allunyen les classes tan enormes i glacials muntanyes d'estranyesa. Les gents no s'estimen entre elles, i no s'estima a l'humanitat. La monarquia, l'estat dels senyors és una organització i una escola d'enemistat als homes. La massa dels petits, que ací com arreu, significa el major escalf de tota la niçaga, és condemnada a remotes esperances, i espatllada la cotidiana fraternització que fa gran a un poble. Així, cap gran poble no és possible, només grans homes. Tot el que té d'amor i orgull,

tota la propia consciència la posa aquest poble en els seus grans homes.

¡Els seus grans homes! ¿S'ha sospesat mai el que li costen a aquest poble? Quant de talent, força de decisió i sentit noble han estat oprimits, quant desànim, enveja i automenyspreu s'han cultivat, i el que s'esmerçà en cent anys en la nivellació rebaixant l'altitud moral de la nació per a que a distàncies immensurables un home-miracle, esclat de tota magnificència, fes la seva aparició, carregat amb el fracàs de manta gènera, i nascut del sol ric d'adobs vivents que és l'ànima nacional, com ara neix amb ajuda de riqueses animals una flor de meravella. I ara...ageieu vos i implorau-lo! Vosaltres que no coneixeu la poixança creadora, no us cal saber com són els poderosos. Ni que el màxim, precisament el màxim entre ells, només ho és en els moments que crea, ni que les honors a sa persona són retudes a una nina plena de vent. Quant de temps mort en la vida del gran home! Ja que ell se sab buid i petit. Quant de vèrtig i de violenta exacerbació, per a representar cada dia el que ell fou en certs moments! Quina llunyania del pur humà, quin devenir ferri! Quins sofriments també, ultra-irritabilitat i engunia de la fallida! Quin assedegat mirar d'un que ha d'ésser absolut en el no-res. Xucla no solament força d'obrar i orgull de son poble, el gran home se fica també en els abims de què l'existir ben temperat de l'habitual s'espanta i fuig... Mes això no hauria d'ésser, i ell no hauria d'ésser tampoc. Un poble no té avui dret a tenir tals grans homes. No és just deixar que ells sospenguin, corrompin o inficionin la propia determinació, i que cadascú, fabricant o miserable, se complagui en una dita superhumanitat quan l'humanitat de cadascú romà enrera.

L'últim a qui era permès aquest error i cobardia, l'home de l'esperit, el literat és precisament el qui l'ha consagrada i escampada. Sa natura, la definició del món, la resplendent plenitud de la paraula l'obligaven al menyspreu de la poixança tərbola i impura. De l'esperit li fou confiada la dignitat humana. Tota sa vida és per a sacrificar la veritat a la utilitat. Ell s'allibera del fenomenal, gosa veure petit el gran i en el petit, per humanitat, grandaria, en termes que per a ell igualtat és la darrera exigència de la raó... Precisament ell, però, a Alemanya, treballa per l'embelliment de l'inespiritual, per la sofística justificació de l'injust, per son enemic mortal, la poixança. Quina extranya corrupció el portava fins aci? Què ens explica aquest Nietzsche que els dei-

xava el tipus de son geni i tots els altres que el seguïen? Es el predominant èxit de la poixança que veien per aquest temps i país? La desesperança d'imposar llur propi natural, aci, ara? La perversa abdicació del massascient que es llença a la mala vida, a la inconsciència com un presidiari fugitiu? L'impuls d'obrar mal sigui contra un mateix, elevant i il·lustrant a l'enemic, l'advocat meravellós del mal? Desde el tràgic orgull a la més mísera vanitat, i de la bofa recerca de ser espiritual al terror pànic de l'isolament i el fàstic del nihilisme, els literats infidels tenen manta exculpació. La tenen més que en lloc en la enormement acrescudada distància que, després de tan llarga inactivitat, separa els esperits alemanys del seu poble. Però què han fet per a excusar-la? Només que pendre la vida del poble com a símbol per a les propies enlairades sensacions. Han donat al món el paper de comparsa, no barrejaren llurs hermoses passions en les baralles d'ací baix, desconexors de la democràcia, la menysprearen. Menyspreat fou també un regisme parlamentari, abans d'alcançar-lo la opinió pública abans d'ésser reconeguda. Fan com si tinguessin el que altres assolien amb sang, i adequan al visatge l'expressió de ultrasatisfets, malgrat que mai han lluitat, ni mai han fruit, Havien de dominar, l'esperit havia de dominar, per a que dominés el poble. Havien de donar al poble la joia de veure's a una llum de veritat, perquè s'estimés més, i sentís amb major ardor. Vol el temps i exigeix l'honor, que per fi, per fi en aquest país s'asseguri a l'esperit el compliment de son comès, que ells devinguin agitadors, uneixin al poble contra el poder, que donguin tota la força dels seus mots a tal lluita, car ella és la lluita de l'esperit. No sigui autoadoració la llur noblesa. L'excessiva estimació alemanya del cas, del fet, de la distinció, va, cada cop més, contra raó i veritat; en lloc d'esdevenir, com s'escauria mida i model. El tipus de l'home espiritual ha de dominar en un poble que vol ascendir. El geni sigui germà del més ínfim reporter, per a que Premsa i Opinió, com els més populars fenòmens de l'esperit, estiguin per damunt de l'utilitat i de la materia i alcancin altura i idees. L'home autoritari, del puny clos, és l'enemic. Un intel·lectual que s'acosta a la classe dominant comet traïció a l'esperit. Car l'esperit no és conservador ni dona privilegis. Descompon, es igualitari, i per damunt les runes de mil castells d'opressió, corre vers les últimes realitzacions de la veritat i la justícia, vers la seva plenificació, malgrat fos en la mort.

H. MANN.

MANUEL REVENTÓS, trad.

MEDITACIONS SOBRE LA ARQUITECTURA

POST SCRIPTUM

Aquestes «Meditacions sobre l'Arquitectura», han sigut escrites sense altre propòsit que el d'arxivar unes quantes idees que podran ésser velles o noves—si idees noves hi hagués—però que, indubtablement, són riques en conseqüències.

No hem cuidat ni poc ni molt d'exprémer-les ni de seguir-les al llarg de tota la seva extensió, perquè, ni tenim preparació suficient per aquestes excursions ideològiques, ni ens proposàvem tampoc d'anar més enllà del que hem anat.

Caldría potser una comprovació de la realitat dels principis aquí apuntats, de cara a la indiscutible lliçó dels grans exemples de l'història de l'Arquitectura, i com sia que aixó és cosa que entra de ple en el camp de les nostres escasses coneixences, és molt possible que ho fem un dia o altre, amb l'ajuda de Déu.

Hem procurat traçar aquí el procés arquitectònic, des de l'estat natural de les matèries a l'estat espiritual de l'edifici, passant per l'orgànic i per l'expressiu.

Hem mostrat el còs orgànic convivint amb els éssers naturals i l'ésser arquitectònic en comunicació amb l'home. Aquests dos estats ens han donat idea de la possibilitat que hi ha, en la matèria arquitectònica-

ment organitzada, de subsistir en la vida material i d'alcançar amb els éssers espirituals la immortalitat.

Creiem de tot cor que ço que diem és veritat; prediquem amb tot el cor aquesta doctrina estètica. Potser la manca d'il·lustració ens priva d'altres punts de vista que ens donarien idea de la nostra equivocació, mes no ens sabem moure d'aquí on som, perquè des d'aquí on som ja tenim prou camp per córrer mentre siguem vius. Per altra banda, si fogim de les nostres clares realitats, bé caldrà que anem a les idees, i en veritat, ens plau sentir la petja que toqui a terra i sentir a la planta una mica de formigor d'arrel que ens recordi que de la terra som sortits i que Déu a l'alçar-nos de la terra fins a ell, féu ço que nosaltres fem en l'obra d'art, a l'alçar fins a l'altura del nostre esperit la matèria orba.

Que l'art és fet de pedres i de colors i de sons i de paraules, i que les paraules i els sons i els colors i la pedra són el que porta en si, com una qualitat intrínseca, la Bellesa. Que la feina de l'artista és la de desvetllar aquestes possibilitats pel mitjà d'una vida nova donada a elles, posant aquesta vida en comunicació amb l'home. I que la Bellesa és una conseqüència d'aquest fet.

JOAQUIM FOLCH I TORRES.

MORALITATS I PRETEXTOS

Jove periodista inexpert: Quan el Director t'encomani una ressenya, no siguis fidel; ni quan t'encomani una entrevista; ni quan redactis una nota administrativo-bibliogràfica o necrològica.

No siguis fidel més que a la vanitat dels homes.

* *

Jove poeta provincià: Si fretures l'èxit, cal que et resignis a ésser un poeta de transició. Com Regnier, per exemple; ni parna-

sià ni simbolista... però segurament de la Academia. D'aquesta guisa estaràs bé amb tothom.

* *

¿Què en farem, Senyor, d'aquests joves que fa molts anys que prometen?

* *

Sempre que enviem una lletra urgent ens oblidem de pensar que la urgència és nostra, no del qui ha de rebre la comunicació.

**

El capitalista se dolia de no trobar l'home intel·ligent per associar als seus negocis. Però, quan l'home intel·ligent se li atancava esperant la seva protecció, el capitalista, fent el desmenjat, deia, diu:

—¿Què s'ha pensat aqueix pelat que vol surar amb els diners dels altres?

**

Els escriptors indocumentats que firmen sempre *X* o *Etsètera*, són els més amatents de classificar els altres.

Us dirán preciosista, us diràn cultural o mediterrani. I ells ni cèdula literaria podrien presentar.

Però és allò que diuen:—Per burot i punxa-sarries poques lletres se necessiten.

**

La meva ambició és aquesta:—Que davant dels meus llibres, llegint-me jo mateix, pugui pensar sempre:

—Si jo les sapigués dir aquestes coses!

J. M. LÓPEZ-PICÓ.

POESIA CATALANA

LA SEU DE GIRONA

I

A JOAQUIM RUYRA

Un degotiç de gloria i d'immortalitat
solca, com un'arteria vital, la pedra bruna
de tos carrers vetustes jo Temple vell! crismat
de sol an el mig-jorn, de nit ungit de lluna....

Tens l'aire i esbeltesa d'un pastor de remat,
que ateny a ses ovelles totes, i a cadescuna.
Es l'halè de ton pit un bleix d'eternitat,
que eixamora l'esperit i'l trespassa tot d'una,

com un glavi subtil... ¡Bell' àmfora d'aviò,
d'on véssen la tranquil·la fe i el braç
per afrontar els setges, anyada sobre anyada!

Del Déu del nostre poble, daurada llar de pau!
Pòrtic omplert de llanties del celestial palau!
deix, que dins teu jo hi cremi l'encens de ma cantada.

II

AL DR. PERE IGLESIAS, PVRE.

A l'hora ponentina, que és hora de llangò,
quan brilla pels celatges el primè estel de nit,
i és un desmai de llums el màgic rosetó
qui s'obra en ta façana daurada, de granit,

somiquejant, halena un oreig de tendror
dins el repós sol'lemne d' aquest clòs beneït.
Els roserars del claustre fan oblacions d' olor
dintre del beire d' àgata de la llüenta nit...

Se mustiguen les flors de llum, en les vidrades...
Les gàrgoles somnien en els murs abocades...
La lluna en la cisterna desfà l' argent d' un rull...

Les murtres se perfumen.. I aquesta pau qui esclata,
—rosa de cel—colora amb tintes d' escarlata,
vostre faç, o Senyora de Gràcia i de Bell-ull..!

MITJA NIT A MUNTANYA

A JOÁN M.ª FEIXAS

S' encén la lluminaria d' estels dalt del zenit,
i finament degoten els fils de la rosada,
vigila que vigila, rondeja en l' alta nit,
l' ombra de la paüra entorn la clotxa alada...

Jo sent' córrer les aigües del torment, dins mon pit
i sent' com m' esparona l' anhel de l' alborada:
m' esvera la tenebra densa d' aquesta nit,
i aquesta solitud qui brunz, tota afollada....

Ara es l' hora feixuga de tot mal averany.
Els genis de la selva urdeixen tot engany,
i filen la trenyina sutil del malefici...

Ni veu ni vent, tot calla.. Tant sols en la foscor
el duc desfà en la branca el seu sinistre plor,
i d' altres ducs, s' escolta el planyider seguici...

OHÉ...! QUINA NIT

A JOSEP M.ª LÓPEZ-PICÓ

Ohè..! quina nit més delicada
—aroma de glicines, perfums de roserar—
Es un verger de plata l' estel'lada...
és un mirall d' argent la quieta mar...
Mon ànima suspira.., L' halè frescal brunzina.
Es calma de nit fonda... Es nit plena d' estels...

.....
Damunt les quietes ones mon esperit camina
fent via a les tranquil·les constel·lacions dels cels...

GIRONA

A JOSEP LLEONART

Bé la sabeu, unvida de vellor,
amb murals ennegrits, i amb portalades
obertes francament i empenombrades...
i amb pous de florentina distinció.
Ciutat lassa i hardida. En l' antigor,
granà en gestes de reis; i en ses morades
dormiren somniosos d' esplendor
glevers, nobles i sants de grans donades.
Ciutat verger en flors de tradició...
Amb temples de benévoles portades,
i amb carrers vells i places arruxades
d' un rou d' antany, de molt beguina olor.

A sos entorns té els camps en l'ufanor,
i arbredes dolçament afillerades...
I uns campanars daurats per les besades
dels sols d' avui i dels de l' antigor.
Terré abundós en flors d' heroïcitat:
redós de cristianíssimes usances,
antany a tot error amurallat.
¡Partió del cor, flor tebia de ma vida!

Com no haig de dir mes juvenils lloances,
Girona recatada i envellida...?

EPIGRAMA

Trobes llevô d' Eternitat en tes posades...?
Desig de nicis és tirar avant debades:
Si veus que no 'ls arrosa la gracia Tutelar,
llença, com rei de Thule, la teva lira al mar....

LLUIS G. PLA, Pvre.

POESIA ANGLESA

CANÇÓ

WILLIAM WORDSWORTH

Damunt del verge corriol,
prop de les fonts del rierol,
era una noia gens lloada
i molt poc amada:

Viola vora l'aspre roc,
a tot esguard un poc
oculta—clara com un solitari estel
que tremola en el cel.

Desconeguda fou, i poca cosa
es sabé de sa mort; mes a la fi
ella en sa tomba reposa,
quina diferencia amb mi!

JOAQUIM FOLGUERA, trad.

LLETRES

LA « BIBLIOTECA MENÉNDEZ Y PELAYO »

Ningú no ignora que el mestre Menéndez Pelayo rubricà amb la seva mort la seva amor a la ciutat nativa. La Biblioteca amb tant de despeses i de sol·licitut aplegada en els anys de sa fructuosa vida, ell la deixà al Municipi de Santander. Mort, però, En Menéndez Pelayo, viva segueix la seva Biblioteca. Ni com podria morir, si l'ànima del Mestre l'habita?

Recordo amb emoció les llargues vetlles passades a la Biblioteca: érem el bibliotecari, el bedell i jo. Del bibliotecari, En Miquel Artigas, l'amistat que des d'anys fa m'hi lliga em clou la boca a l'elogi que deuria fer-ne; no més diré, entre nosaltres, que és un aragonès catalanòfil—*rara avis*, no en conec d'altre que En Moneva y Puyol.—El bedell, té un nom d'homèrica resonancia, Aedo; és antic servidor de don Marcelino, i encara sembla que obeeixi la veu d'aquell home ple de simpatia, quan religiosament espolsa els lligalls de manuscrits i els llibres. Udolava amb vent huracanat i tebi, misatge de tempesta, el desembre cantàbric. Entre les prestatgeries, els taulells, les cadires, les sales, curull tot de llibres, sentíem bategar-hi l'ànima del Mestre qui, un a un, els havia rebut, els havia llegit, els havia estudiat. Furgàvem entre els papers de sa primera juvenesa, descobríem ses amors amb una tendra barcelonina de l'any setanta, ens deturàvem en la seva primera obra literaria (un llarc poema èpic, que ell prohibeix que mai es publiqui) i sembla com si el Mestre, movent-se dins el retrat, ple de vida, de N'Alvear, mig-rigués perdonant-nos la nostra indiscreció devota.

El poble de tots els països creu que les ànimes es complauen de visitar els llocs que els eren familiars: per la d'En Menéndez Pelayo la seva biblioteca deu ésser molt més que un lloc familiar, deu ésser quelcom encara més íntim i personal que la mateixa còrpora.

Però aquesta altra còrpora no està pas momificada, ja ho he dit. La Biblioteca s'obra acollidora, com en vida del Mestre, a tots els que volen estudiar-hi. Per facilitar-los el treball es cataloguen acuradament tots els impressos, manuscrits i papers que la integren; perquè tota aquesta riquesa es conservi millor va a reformar-se l'edifici... noresmenys hi ha molt de

inèdit, apart els manuscrits medievals, entre els papers de don Marcelino, que fou l'hereu literari de dues generacions: Marquès de Valmar, Cañete, Mussó y Valiente, Gallardo, Cenicero, i—d'interès especialíssim per nosaltres—Quadrado i Milà i Fontanals. (*) No n'hi ha prou que tot això sigui a la biblioteca amorosament conservat i que se 'n permeti generosa la consulta; això cal publicar-ho, i a publicar-ho s'endrecen els esforços del bibliotecari, i no tardarem pas molt de veure sortir periòdics uns «*Anales de la Biblioteca Menéndez y Pelayo*».

* * *

No parlem, però, del que es farà, sinó del que ja s'hi ha fet. Aprofitant l'avinentesa d'escaure's enguany el tercer centenari de Cervantes, s'ha triat per encetar la serie de publicacions de la Biblioteca un curiós manuscrit autògraf de don Cayetano Alberto de la Barrera, prou conegut per sos estudis sobre el teatre espanyol. Es la historia detallada i viscuda d'un afer literari—la falsificació per don Adolf de Castro d'un llibre atribuït a Cervantes—dels que han mogut més de rebombori i escàndol. En La Barrera, un cop ha demostrat complidament apòcrif el *Buscapié*, es posa a conjecturar l'origen que pogué tenir la idea que Cervantes mateix havia escrit la clau per descifrar les al·lusions del *Quijote*. Ell no creu pas en la clau, però creu en les al·lusions (per més que es baralli amb En Benjumea), i s'entrega al jòc perillós de les anagrames. Mort En La Barrera, aquest manuscrit fou comprat per don Francisco Asenjo Barbieri, qui després el regalà a En Menéndez Pelayo.

La publicació del *Cachetero del Buscapié* (**) va desconcertar-me, vaig témer pel seu èxit. No per l'èxit editorial, naturalment, perquè dels cervantistes i cervantòmens *numerus infinitus est*, i tots s'apressaràn d'adquirir-lo.

(*) Es molt interessant: *La «Biblioteca Menéndez Pelayo», Conferencia leída por su bibliotecario Miguel Artigas y Ferrando en el Ateneo de Santander, que acordó publicarla a sus expensas.* Santander 1916.

(**) *Publicaciones de la «Biblioteca Menéndez Pelayo». D. Cayetano Alberto de la Barrera, El Cachetero del Buscapié. Homenaje a Cervantes en el tercer centenario de su muerte* Santander, 1916.

Es pel seu èxit entre el públic intel·lectual, que jo vaig témer: em creia que ja eren qüestions que no podien interessar-nos massa, allò de si Barcelona, com anagrama de «era Blanco» vol dir que era Blanco de Paz el batxiller Sansón Carrasco, habillat de «caballero de la Blanca Luna», que vencé a don Quixot en la nostra platja. Ben fadada era, però, la Biblioteca, tot just havia sortit a llum el *Cachetero*, que apareixien els articles, dignes d'un il·luminat medieval, amb què don Atanasio Rivero ens descobria unes «memories autèntiques» de Cervantes. Amagades aquestes en *El Quijote* i en altres obres, romanien ignorades, fins que don Atanasio, mitjançant un «traza» que miraculosament li fou revelada—no sabem si per un profeta de la llei antiga, o per Merlí, o pel «diablo cojuelo»—ens ha posat en carrera de saber el que Cervantes volgué i dolgué de comunicar a la posteritat. L'anagrama, les combinacions i tota mena de truculències tornen a estar a l'ordre del dia, i és curiós de veure

com pel mateix mètode (!) s'arriba a conclusions contradictòries, segons que obrin el secret, amb la clau de l'anagrama, En Benjumea, En La Barrera, En Rivero o els altres.

El *Cachetero*, que podia haver estat només que una curiositat d'erudit o de cervantòmen, és avui un llibre d'actualitat innegable.

* * *

No sol ocupar-se LA REVISTA més que de ço que afecta a la vida intel·lectual de Catalunya. Per això he volgut parlar-hi de la Biblioteca Menéndez Pelayo, perquè molt del nostre passat intel·lectual en ella es conserva. No és gens possible sense anar a Santander d'estudiar el pensament ni la vida íntima d'En Balmes, d'En Roca i Cornet, d'En Llorens, d'En Quadrado, d'En Piferrer, i sobre tot, d'En Milà i Fontanals—i aquest és un treball que ja no em sembla que encara poguem ajornar-lo.

L. NICOLAU D'OLWER.

LA CONSAGRACIÓ DELS BISBES. *Text llatí i català amb el «Te Deum» de Bach, harmonitzat a quatre veus sobre la melodia gregoriana, de F. Clascar Pvre.*

Aquest llibret de 51 pàg., editat amb molta oportunitat dies abans de la consagració de l'Il·l'm. Dr. Francesc Muñoz, bisbe de Vich, és un bell homenatge. *Al fill il·lustríssim d'una terra germana nostra... qui ha merescut la successió a la Seu del Gran Bisbe* i ensems el mitjà de conèixer la majestat i la grandiositat de la litúrgia de l'Església en l'elevació del sacerdot a la dignitat pontifical.

La versió catalana del Ceremonial de la consagració de bisbes, acompanyada de breus aclaracions i comentaris exquisits, ens diu ço que és el Mandat apostòlic ordenador de la consagració del nou bisbe, la prestació del jurament de fidelitat a la Seu Apostòlica, els exàmens moral i dogmàtic, exhortació a les virtuts que deu posseir el nou elegit i la solemne con-

fessió de Fe exigida per l'Església a aquell que'n serà preservador i custodi. Segueix la missa pontifical amb el cant de les Lletanies, la consagració de l'electe, l'unció del cap i de les mans, l'imposició de les insignies pontificals, la donació dels Sants Evangelis, l'inauguració pontifical amb la benedicció i imposició de la mitra i dels guants litúrgics i, darrerament, la intronització amb la benedicció pontifical.

Aquesta nova publicació de Mn. F. Clascar té una doble valor: ell ha popularitzat una de les cerimònies més imposants per la seva grandiositat i més edificants del poble cristià i, d'altra part, la nostra llengua té una versió més dels textos sagrats, de lèxic depurat i d'estil impecable.

MARC FERRER.

EUCOLOGI DE DIFUNTS. *Versió i comentaris de Frederic Clascar, Pvre.*

Aquesta nova publicació és un complement a la restauració litúrgica iniciada suara per uns sacerdots joves d'esperit fort, els quals, sota la direcció de Mn. Clascar, han conseguit instaurar els estudis litúrgics a Espanya i han sabut canalitzar admirablement cap el poble fidel l'eficàcia de la Litúrgia per la seva

santificació. Mercès a l'*Eucologi* (la primera edició del qual ja s'ha agotat) el poble fidel ou la missa tots els dies de guardar i la comunió dels Sants del cel amb els justos de la terra és constant i d'efectes immediats.

A més d'aquesta comunió de Sants del cel i justos de la terra, hi ha la comunió dels vius i

dels morts, lligam que uneix en esperit aquells sers estimats que la mort separa. L'Església, que'ns proposa creure aquest dogma de fe, ha ordenat unes cerimònies i un oracional de difunt, per conort dels que ploren en aquesta vida als estimats que la mort els ha pres, d'una grandiositat y senzillesa incomparables. Els sufragis que acompanyen l'ofertament del sant sacrifici ens transporten als temps primitius de l'Església, quan els germans donaven sepultura als cossos dels màrtirs demanant que'ls chors angelicals rebessin l'ànima del germà, cenyint-li la testa amb la corona de l'immortalitat. La publicació de l'*Euclògi de difunts*, complement del missal, no podia ésser més oportuna; ha donat abastament a ço que l'ànima piadosa més freturava. Quan el dolor ha colpit fortament una ànima, el consol li ve de la mateixa contemplació del dolor irradiat per una alta esperança. La lectura i consideració del ceremonial de difunts, de les vespres, dels planys i cants de confiança de l'Església que pren el còs del difunt per tornar-lo a la mare terra; l'ofici de difunts amb les lectures de Job, l'home dels dolors, i els responsoris que'ns recorden els chors de la tragedia grega ens fan viure el moment sublim de la tragedia de la vida de l'home, la mort. Les misses d'enterrament, quotidiana, d'aniversa-

ri i de tots els difunts ens obren l'esperança d'una resurrecció i d'una vida eterna. Mitjançant el sacrifici de l'Anyell immaculat. En canvi el ceremonial d'albats amb la missa d'àngels deixa entreveure l'alegría que regna a la cort celestial quan hi arriba un albat i conorta els pares que'l ploren dant-los l'enhonorabona per tenir un àngel a la gloria.

El creient queda meravellat, cada vegada que assisteix a un ceremonial de difunts, si segueix la deprecació del sacerdot i les lectures prescrites del Ritual i es deixa transportar de la melodia del cant litúrgic que l'acompanya. Aquesta melodia, unes vegades trista i congouosa, pietosa i deprecant unes altres, alegre i festosa quan un àngel ha pujat al cel, és sempre l'expressió fidel dels sentiments de l'Església que escampa el bàlsam suau del consol al cor dels qui ploren una persona estimada.

Avaloren aquesta obra del mestre en versions de textos sagrats, les notes rublertes d'erudició litúrgica i escripturística que acompanyen cada salm i cada text, les quals situen el devot, per tal que pugui penetrar l'esperit del text i de les cerimònies que's despleguen al seu davant amb una majestat i grandesa incomparables.

ANTONI GRIERA, PVRE.

POEMES I LLEGENDES de RAMÓN RIBERA LLOVET.-Imp. de Joà Sallent.-Sabadell, 1916

Aquest llibre d'en Ribera Llovet marca una fluctuació entre dues èpoques distintes; no cau ben de ple en el mode general de la època floresca, filla del vuitcents, ni segueix tampoc sense resistència el corrent actual de la poesia catalana. Aquesta posició intermitja és cosa fàcil de comprendre en una literatura com la nostra, la tradició de la qual ha estat interrompuda durant segles, evolucionant després d'una manera ràpida per a desèixer-se d'influències estranyes i retrobar el seu veritable sentit nacional. En Ribera no ha rebut a temps els efectes d'aquesta evolució, que ha donat al nostre llenguatge poètic el sentit de la casticitat i de la mesura, per a que la seva poesia sigués fisonada a la nova usança. En algunes composicions d'aquest seu últim llibre s'hi veu la pruija d'amotllar el pensament dins un estil més nou, però no passa d'ésser una temptativa discretament resolta. La influència del seu temps, en canvi, s'hi fa evident en els temes

que canta—la llegenda p. e.,—en la manera de cantar-los i en les paraules que li serveixen pel cant.

El seu verb poètic no brolla, moltes vegades, d'aquella font interior que és la inspiració, de guisa tan espontània que justifiqui allò de què el pensament i la forma són una sola cosa, sinó que s'integra al seu cant com una reminiscència inconscient de la literatura que influí la seva formació-espiritual. Llegint aquest llibre hem pensat com cada època literària té una manera peculiar, no sols en la ideologia sinó àdhuc en els termes d'expressió: hi ha mots que dominen tot un període literari, que es veuen aplicats en la obra de tots els escriptors d'aquell temps, i que després van caient en desús, substituïts per altres de més moderns... o més antics, tal volta. En la nostra literatura vuitcentista abundaren paraules com aquestes: gegantí, misteriós, indefinit (tot era indefinible, i no deixava d'ésser

una comoditat, encara que no preconitzem la definició deliberada en poesia) i altres per l'istil que avui ens sonen a cosa llunyana ja. Quan en Ribera deixa la preocupació de tot això; quan no adopta una actitud violent per a sotstreure's a la influència antiga i amotllar-se al corrent d'avui i s'abandona lliurement al seu instint, allavors és quan revela la força pristina de la seva personalitat, i va, com guiat d'una estrella providencial, pels camins de la seva predestinació, dient el seu cant amb un tó de sinceritat i un encís que no consegueix quan el seu pas s'extravia per camins

estrany i sembla vacil·lant d'haver deixat el domini de la seva coneixença. Quan és objectiu, i especialment quan glossa la vida rural, és quan logra interessar-nos i fins trobem en els seus cants una halenada personal, reveladora d'una visió justa i d'un sentit estètic afinat. En canvi, com a poeta subjectiu, rarament trobem en els seus versos aquella vibració i aquella intensitat de sentiment que fan el poeta líric, sinó que ens sembla moltes vegades superficial, com una boira de riu, lleugera.

JOAN ARÚS.

ARTS PLASTIQUES

TÈCNIQUES

En les tendències moderníssimes de la pintura cal anar-hi amb precaució, àdhuc comptant, de bell enduvi, que aquell que les segueix sigui suficientment apte per al conreu d'aquestes derivacions artístiques. Doncs, per fugir d'una correcció acadèmica, o realista, no deu caure's en adoptar un canon de deformació, d'un resultat aparentment prestigiós, i sempre poc personal.

Les deformacions sistemàtiques, a voltes, són salvades per l'intens de la visió substancial de la pintura, en qual cas és demostrada la aptitud pictòrica de l'executant. Però si en aquelles deformacions hi manca aquest esperit salvador, no busquem res, en aquesta obra: ni valors pictòriques, ni una valor cerebral, ni tan sols un interès.

No cal concedir-ho tot a la simetria, ni tampoc xifrar-ho tot en la compensació; ja que si la primera porta fàcilment a la monotonía, un ús abusiu de la segona, duu a la banalitat i a la desorientació; i, fàcilment, a una estructuració sistemàtica, sens la veritable ciència de la producció pictòrica.

Ço que pot salvar únicament aquesta deformació és que, sens faltarse al substancial d'aquesta ciència, aquell esperit personal, viu i animador, supleixi, en determi-

nats punts, a la deformació, dotant a aquella formulació sistemàtica d'aquest interès viu, per mitjà de la interpretació; ço és, que hi hagi valor cerebral i valor tècnica, personal i viva.

D'aquesta coordinació d'elements la escola fauvista és la qui ens en dona els més bells camins i exemples; i, junt a això, en les figures ja definides d'aquest moviment, un cert sentiment de la Naturalesa, a voltes, però, excessivament llangorós.

Als purs estructuralistes els ofega l'esperit atòmic; els post-impressionistes es limiten a donar-nos, tant sols, la impressió d'un accident de la pintura, i, a voltes, únicament la sensació i l'apariència d'aquesta impressió, amb acompanyament d'un esperit literari (ens referim solament a les tendències més interessants i sobre tot més conegudes a Barcelona).

Però la posició justa no és ni l'una ni l'altra; sinó produir amb intensitat, segons la pròpia visió, acompanyant-la amb la substancialitat de la matèria de què un es valgui; ésser simple en la tècnica, però sens caure en el simplicisme,—nova fórmula—; deixar que vinguin les influències, mes saber guardar-se'n, que no absorbeixin;

crear-se una mecànica per a obtenir les coses amb el menor esforç.

En infinitat de casos no cal fer el màxim d'esforç en aquests punts senyalats, per gràcia de les dots naturals que de per si pu-

guin tenir-se; mes aquesta natural facilitat és el més gran perill; cal posar-hi fre, car és el camí més curt per anar a l'amanerament i, per tant, a la impossible evolució.

FRANCESC VAIREDA.

NOTES PER A UNA REVISIÓ CRÍTICA

I. Centralitzada d'una manera viva i única, aquesta formulació, en la integració del «Glossari», i la summa filosòfica que d'ell es desprèn.—La posició de N'Eugeni d'Ors en aquesta integració, és estada essencialment una posició estètica, vivament creadora i definidora. Parlant-nos de les coses en quant aquestes són ja superades i movent-se dins del món de la creació; no pas humanitzant-les,—essent així aquesta valor humana, condició qual·lificativa, accent,—sinó donant-les ja d'una manera plenament humana—essent aquesta una valor substancial en elles.—Per això la seva obra és continuament, àdhuc integrada i integrant una filosofia, creació, valor estètica. I per això és que, més encara que aquelles dades que volen ésser una formulació estètica expressa, ens interessa en aquest aspecte, de tota la summa del «Glossari», allò que sens tenir una fórmula explícita, és en ell quelcom de latent: el sentit vivíssim de creació que tot ell respira. Ens interessa, cabalment, el que en ell La Ben Plantada hi aparegui, essent no ja solament una valor catalana, sinó viva, una valor platònicament universal.

II. Durant la tasca del 1906, una paraula era pronunciada prenyada de eficàcies futures: «ritmes».—Ritme, és quelcom d'exterior, una imposició morta i mecanitzada que, pel seu exercici, crea una capacitació i inici productor.—Per aleshores el mot «classicisme» ja s'iniciava entre nosaltres; però, fins aparèixer aquell altre i aquella integració, és solament quan aquest, classicisme, adquireix una valor justa i tota viva. Veiérem amb ell el classicisme, no quelcom d'evocatiu i de enyorança romàntica, sinó un element informador d'una valor qualsevol, en un sentit tot íntim i pregón d'uni-

versalització i de cultura. I el classicisme, fou per nosaltres, un nou ritme.—Després, pot dir-se que anteriorment a l'aparició del «Glossari», ja aquell mot es pronunciava: però no a la manera vívida amb què aquest l'informava, com a valor de cultura i culte a les valors de la intel·ligència, sinó particularitzant el seu concepte al fet concret d'un classicisme. Fins aleshores no vegérem ço que d'intel·ligent té, i com a norma d'afirmació de la valor nostra nacionalista; fins a l'hora del «Glossari», no sospitàrem que també nosaltres, al nostre torn podíem esdevenir clàssics.—Quelcom s'avançava, doncs, amb això.

III. Sentit de superació de les coses, aquest; és per la sotsmissió a uns ritmes, que's creen uns ritmes nous, deia el glossador. Conceptuació, aquesta, íntimament lligada als preceptes fonamentals de la filosofia del treball i el jòc.—La naixença d'aquests ritmes nous, aquest fet de superació viva de ço que se'ns imposava i obligava, és el moment del jòc i de la creació. El nostre classicisme serà també aquest moment en què uns ritmes es superen, i uns ritmes nous es creen.—Veu's-aquí, doncs, amb aquesta noció del treball i el jòc, anunciada tota una formulació estètica fins ara insospitada en la historia d'aquesta; veu's-aquí el primer moment i la temptativa primera,—que avui marxa per segur viarany—d'intellectualització perfecta de l'estètica.

Perquè amb això dos camps, dos mons, millor, es desllinden completament: fins ara es comptava dins del camp de l'estètica, des de ço que és merament representatiu o narratiu, a la pura creació, intel·ligent i arbitrària. L'anècdota, en quan era objecte de representació, estava dins del camp de

la estètica. Es parlava també d'una bellesa natural, acceptant-se, doncs, una inscripció de ço que és fatal i contingent dins del camp de l'estètica i de l'art.—Ara, es dirà: entra solament dins del camp de l'estètica el que sigui creació; ço és, resultant humana i de artifici arbitrari.

IV. Aquesta intel·lectualització del concepte de l'estètica, ens allunya d'una banda de tota noció i concepte de l'art representatiu; tot el que tingui un estímul anecdòtic, individual; tot el que respongui a l'imperi de ço que és fatal, no entra al camp de l'estètica. Cal la superació viva d'aquest món fatal, per a que la creació existeixi; cal també, en conseqüència, superar l'element individual, sens la qual superació es continua en el domini de ço que és narratiu, anc que aquesta narració parteixi de quelcom subjectiu, o d'un moment sentimental.—I d'altra banda, també, d'aquest sentimentalisme o tò emotiu de la valor estètica, la emoció, serà l'element motriu, però en la resultant formal, en l'obra d'art, hi buscarem valors d'intel·ligència, valors objectives i formalíssimes.

V. Com se veu, aquest contingut de filosofia comprèn també valors i formulacions estètiques. Al dir jòc, entenem implícitament creació, ço és, estètica, definicions. D'una manera latent, doncs, una estètica era enunciada, portada amb una saba tota nova i d'una manera tota vívida i fecunda. Dèiem que aquesta tasca és centralitzada en la labor del «Glossari»; afegirem que ho és totalment. Ni en la crítica artística, ni en altres camps, una aportació, i per el menys una convivència a l'obra del «Glossari» s'és produïda, ni tampoc una càl·lida simpatia. La tasca s'és accomplerta solitariament.—Solament el nom d'En Torres-García se'ns apareix, i se'ns apareix unint-se, indefectiblement, a aquell mot, classicisme. Però,—particularitzem ara,—el classicisme del qual En Torres ens parlava, era *precís*, un classicisme singularitzant; i també,—repetim-ho,—sols amb l'aparició del «Glossari» sapiguérem que, també nosaltres, podíem crear

una cultura clàssica.—I res més podem anotar en aquest capítol d'aportacions.

VI. Veu's-aquí, doncs, tota una nova estètica. Veu's-aquí una filosofia i una estètica, creades, no per a viure aïllades i fredes, sinó per a la intervenció, com a principi i com a norma. I per això, veiem que continuament una paraula es pronuncia amb un tò novíssim: Escola, col·laboració. Però per això, calia una pedagogia i armes per aquesta pedagogia. I ara és quan aquella vivència nova del mot classicisme, ens donarà aquesta valor.—El classicisme serà, per a una actuació d'Escola, una norma, ritmes que s'imposen informant una actuació i creant una nova valor espiritual. Cal, en pedagogia, donar al deixeble un contingut formalíssim que és, alhora que una disciplina, una norma y un principi d'intel·ligent creació.—I una montjoia és dreçada en la publicació del «Glossari» quan, superant uns ritmes i un classicisme, la nostra art esculptòrica assumeix una valor nacional, i el mot Escola pot pronunciar-se ja en presencia de quelcom vivament efectiu.

VII. Tot això, tal volta no tingui en el «Glossari» una forma; però—ço que més ens interessa—hi glateix, s'hi sent, s'hi viu. Un organisme enter pot construir-se i formar-se sota d'aquesta latència.—Amb dades precises i explícites, aquesta organització es completa, d'una banda amb dades i valoracions expressives; senyalem entre elles una glossa en la qual es parla de la Escultura com una cosa definitiva i completament inventada; i d'altra, amb una labor crítica d'un riquíssim contingut espiritual i doctrinari, de la qual senyalem, especialment, l'estudi sobre les valors de l'impressionisme, contingudes en les gloses al viure de París.

D'entre aquestes, una, que tanca un juí definitiu en la valor de l'impressionisme, situant-lo d'una manera perfecta i avalant-lo. Copiem: «Desde el moment en que s'eleva el color, de la seva anterior condició adjectiva a substantivitat, natural era que, per dessota la substantivitat del color, les

coses colorides arribessin totalment a perdre la seva, a desfer-se com a vanes. I davant d'aquesta *dissipació* de les coses ¿com podia subsistir el realisme?»

Resta l'impressionisme amb una situació i una valor perfectament definides. Hi ha en ell un punt, un moment, en el qual s'inscriu i el comptem dins de la nostra estètica, que és en aquesta individualització i objectivació de l'element formal de l'espectacle que, deixant d'ésser tal, esdevé únicament forma i color.

Res de tant just no s'havia dit ni s'ha dit, després, sobre aquest punt: i molts, sembla que així no ho coneguin o que ho oblidin.

VIII. S'ha vist d'aquesta obra que l'Ors accompléix, accidents solament del seu íntim sentit: aspectes, però no la seva estruc-

tura viva i més íntima. No s'ha fet esment que tot un organisme i una fórmula estètica estaven en ell contingudes. Aquests aspectes, alguns, amb consciència ben tranquil·la, els fan seus i en viuen, sens esmentar-ne ni agrair-ne, amb una col·laboració intel·ligent, la seva procedència.—I no obstant, tot aquest organisme que no té una exposició explícita, però que glateix i viu i no més demana que uns ulls intel·ligents la mirin per a veure's entera, ni es compta ni s'esmenta. Després una ploma crítica parla llargament «Del treball i del jòc, o de l'aliança entre el bell i l'útil».—I constatem que, en aquesta qüestió, no hem passat gaire més enllà d'aquí.

MARTÍ CASANOVAS.

DIETARI ESPIRITUAL

El catalanisme havia plantejat el problema dintre d'Espanya, com si fos un fet regional. D'aquesta actitud provinciana comença de gorrir-se'n. El darrer número dels *Annales des Nationalités*—un revingut volum sortit a Lausanne—és tot consagrat a l'estudi del passat, del present i de les aspiracions de la Nació catalana. Europa ja està enterada de Catalunya, i comença d'interessar-s'hi.

Un *corpus* de fets i de doctrina, que tant valgui a provar els drets de Catalunya, en llengua catalana no s'era publicat. Veu, però, la llum del sol en la llibèrrima Suïça, la patria de Guillem Tell, i servint-se de la llengua que proclamà els drets dels pobles quan proclamà els drets de l'home.

Que els catalans duguem a dins del cor el sentiment nacionalista, que Europa es preocupi de la qüestió catalana, i deixem que els *polítics* del tractat de París amaguin el cap per no enterar-se'n. Tant se val!

* * *

Sessió del Senat. Un Senador pronuncia en son discurs la paraula *culebra*. Els Senadors

que l'escolten, per evitar el malefici, surten corrent de la gran sala. Estirats el polcer i el menic, doblegats els tres dits mitjers, mouen la mà al compàs de l'exorcisme *lagarto, lagarto, lagarto...*

Aquest Senat és el d'Espanya.

Diu que els Senadors del *lagarto*, quan algú discuteix la qüestió marroquina l'interrompen, invocant el testament d'Isabel la *Catòlica* i la acció civilitzadora d'Espanya al Marroc.

* * *

Gent de parla no catalana:—Si esteu segurs que els intel·lectuals oficials que han visitat darrerament París us representen, pitjor per vosaltres.

Es perillós usar massa el nom de representants espanyols...

* * *

Ens associem a les festes de la ciutat de Valls amb motiu de la col·locació de la primera pedra de la Biblioteca popular. Cal esperar que el mot Biblioteca no protegirà cap

Pedanteria i que el mot popular no dissimularà cap niciesa divulgada.

Suscribim les paraules de l'Eugeni d'Ors amb motiu de la Festa; i perquè creiem que el sol l'hem de dur dintre nostre commemorem aquella data fent vots perquè Déu ens lliuri del tècnic de les Biblioteques populars i servi sempre la puresa d'esperit amb què han sigut creades.

* * *

S'ha inaugurat el Museu Arqueològic Diocesà.

Esperem que l'exemple servirà per fomentar un major respecte de la clerecía a les coses d'Art.

Per comenar, bo seria que no se desmentís la tradició litúrgica i l'espiritual sentit popular menyspreant la nostra llengua en les cerimònies religioses i que desaparegués dels temples la teatraleria elèctrica que d'algun temps ençà venim patint.

* * *

Feixuga d'aquell sentit positiu que és característica seva, ha publicat una de les seves darreres conferències En Miquel Poal. Tracta de «La Responsabilitat Femenina». El tema és saborós i complexe, i En Poal el resol amb una efusió optimista, una mica tribunicia. El llibret va dedicat a les dones de Vilafranca. L'avalora una bella *justificació del tiratge* de Josep Obiols.

* * *

Bocconi, el futurista italià, ha mort en la gran lluita. Ell que feu sobre la guerra un aforisme optimista, per la guerra ha mort. És just. Com tots els de la seva escola era una víctima del tedi de la literatura. Escrigué un llibre sobre art futurista. Pintà i esculpí. En l'intimitat es daleà per la musiqueta del carrer. Però la seva valor qualitativa, ens diu Severini, s'expressà fora dels sistemes als quals s'havia allistat.

* * *

No fem cas de les errades d'impremta. Hem arribat, en el costum, a sospitar que millor fóra

atribuir la responsabilitat dels articles als caixistes que no pas als autors, sobre tot quan es tracta d'autors responsables. De tant en tant agraim, però, l'error que provoca una rectificació intel·ligent d'un llegidor com en la menció d'unes paraules d'Amiel que férem en un dels darrers números. Rectificarem, no obstant, una errada que aparegué en el número passat que En Farràn i Mayoral feia d'unes notes de Nietzsche; on deia: «D'on ve que'l resultat total no hagi estat en un Goethe», devia dir simplement: «D'on ve que'l resultat principal no hagi estat un Goethe».

* * *

Com aquelles supervivències inútils de que la fisiologia ens parla, encara resten per aquí uns quants bohemis professionals. La seva inactualitat els dóna un caràcter molt curiós; ells compleixen entre nosaltres les tristes, inútils funcions que en altres països els *satès*, els filistius, els retardataris.

Un escriptor, autocrític terrible a força de cultura, es neguiteja pels defectes inevitables de la propia obra. No seràn pas els bohemis que els distingiràn aquests defectes. En canvi, n'inventaràn d'altres. Atribuiràn a l'escriptor una serie de bestieses que ell mai ha dites, i el combatràn per aquestes bestieses que han inventat i romandràn satisfets com si haguessin fet quelcom. Tal volta, però, no els mancarà qualche gros *raté* que els en felicitarà.

Tenen, a més, un altra arma, i prou.

La seva incultura els fa pobres àdhuc en els procediments més retardataris. L'altra arma, la de sempre, vellíssim jòc, ¿cal dir-ho, Déu meu? L'acusació d'imitació o de plagiat!

Els no poden distingir matiços d'istil ni de pensament. Ells no poden mai saber de què va. Necessiten el jòc fàcil. Els cal convertir en qüestions personals o de capelleta provincial, ço que és un moviment espiritual europeu que ells no poden comprendre.

Per això tiren i mai toquen.

Inútils, àdhuc com a enemics, ells són, tot el més, els gocats qui amb sos lladrucs augmenten el soroll que fa el carro conduit per l'escriptor honrat.

Mutua General de Segurs

Societat d'accidents del treball

CONCELL ADMINISTRATIU:

President: Trinitat Rius i Torres. — Vis-
President: Josep Masana Tarrés.—Secre-
tari: Pere Calvet Pintó.—Vocals: Tomàs
Recolons Lladó; Jaume Brutau Manent;
Joàn Torres Vilanova; Lluís Guarro Ca-
sas; Romà Regordosa Soldevila; Cayetà
Marfà Clivillés

Agent en Sabadell **FELIU CAROL**

Balaguer, 152. - Telefon 293

ESCOLA D'ART

DIRECCIÓ: IGNASI MALLOL

**PINTORS : ESCULPTORS
ARQUITECTES : ENGINYERS**

C. CUCURULLA : IV : II

OFRENA

Revista gràfica mensual catalana.

Suscripció anyal: 5 ptes. Número solt: 40 cts.

Redacció i Administració: Corts Catalanes, 550, 2.^{on} 1.^a

VELL I NOU

Revista quinzenal d'Art

Suscripció trimestral: 1'50 ptes.-Núm. solt: 30 cs.

Redacció i Administració: Corts Catalanes, 613

GALERIES LAIETANES

Corts Catalanes, 613

ANTIGUITATS :: EXPOSICIONS
LLIBRERÍA D'ART :: CAVES
DE VINS : ART MODERN

PUBLICACIONES DE "LA REVISTA"

Administració: CORTS CATALANES, 613, baixos - - BARCELONA

HA SORTIT:

Mots plaents i desplaents

DE MIQUEL POAL

EN PREPARACIÓ:

L' OBRA D' ISIDRE NONELL

PRÓLEG D'EUGENI D'ORS.—BIOGRAFIA D'ALEXANDRE PLANA.—ESTUDIS DE FRANCESC PUJOLS, RAMÓN REVENTÓS, RAMÓN CASELLAS, MARTÍ CASANOVAS, FELIU ELÍAS, FRANCESC VAYREDA, JOAQUIM FOLCH I TORRES I ROMÁ JORI.—REPRODUCCIÓ DE DIBUIXOS I PINTURES

La edició d'aquest llibre es fa per subscripció.

Preu: Tres pessetes